

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Cap. 3. de Episcoporum Electione

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98615)

fatorem, viduæ patronum, pupilli patrem, peregrini hospitem, fratres fratrum amatorem, agrotantes medicum, ſani valetudinis cuſtodem appellat. Nam vt ipſe Saluator ait *Matth. 5.* Episcopuſ eſt velut ciuitas quædam ſupra montem poſita, ad quam omnes in anguſtijs tum corporis, tum animæ conſtituti confugere, & velut ſons quidam publicus, vnde omnes ſitientes bibere, & vt communis quædam medicamentorum omnium apotheca, vnde ægri omnes morborum ſuorum remedia expetere debeant, à quo cæci lumen, paruuli doctrinam, dubij conſilium, inopes ſubſidium, viduæ protectionem, & varijs tentationibus ac ſerupulis, & tribulationibus preſſi medicinam pariter, & auxilium quærere debent.

26 Ex quibus colligere quam magna ſit Episcoporum dignitas, poteſtas, & iuriſdictio, quos Presbyteris Superiores eſſe ex institutione diuina diſtiniuit *Concil. Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 6. & 7.* & contra antiquos, & noſtræ ætatis hæreticos latè comprobat *Cardin. Bellarmin. controuerſ. Cathol. tom. 1. lib. de Clericis cap. 14.* & ante eum *Petr. Ser. de Sacram. Ordinis diſt. 1. lect. 2. Caſtro aduerſus hæreſes verbo Episcopuſ,* & alij de quibus *Henric. in ſum. lib. 10. cap. 7. §. 2. lit. M. Sot. tom. 4. de Penit. diſput. 25. ſect. 1. à numero 4.* Non obſtat *tex. in c. olim. 95. diſt. vbi D. Hieronymuſ* in hæc verba; olim idem erat Presbyter, qui & Episcopuſ; quia reſpondetur ſecundum *D. Thom. tantummodo Diuini Hieronymuſ dicere nomina Episcoporum, & Presbyterorum ab Apoſtolorum tempore incæpiſſe, non vero rem ſeu dignitatem ipſam Episcopalem: vel quod primo tempore omnes Presbyteri ſimul eſſent Episcopuſ, & poſtea ad ſchiſma vitandum aliqui in Presbyteratu ſolum, alij in Episcopos cæperint ordinari, ſequitur *Turrecremata de poteſtate Eccleſiæ libro primo capite ſeptuageſimo octauo.* Vel reſpondetur quod magis placet *Bellarmino vbi proxime obiecti. 6. nunquam D. Hieronymuſ negaſſe Episcopos Presbyteris quoad Ordinis poteſtatem eſſe ſuperiores, vt Ariuſ negabat, & alij negant hæretici; ſed ſolum egſſe de poteſtate iuriſdictionis, & regiminis, vt deducitur ex verbis diſt. capit. olim, ibi, vnus de Presbyteris ſupponeretur omnibus, & quia conſtat ex c. legimus 93. diſtin. intentum Hieronymi eſſe reſellere audaciam Diaconorum, qui ſe Presbyteris ſuperiores eſſe contendebant, & inter alia illud adducit argumentum, quod in Eccleſia primitiua nomen Episcoporum, & Presbyterorum non erat diſtinctum, & ad presbyteros, & Episcopos pertinebat Eccleſiarum regimen ſecundum diuerſas functiones de quibus cap. ſeq. Diaconorum vero munus ſolum erat menſis miniſtrare, non profanis quidem, & conuiuijs, vt impie Lutheruſ, & inconfiderate *Cæſar. tradunt: ſed altari aſſiſtendo Sacerdoti celebranti, & Sacram. Euchariſtiam fidelibus diſtribuendo, vt melius contra eos comprobat *Pygi. lib. 2. cap. 4. verſ. neque eſt, Bellarmin. vbi proxime c. 13.* Quod vero realiter diſtinctuſ eſſet ex Chriſti institutione vterque graduſ nunquam negauit *D. Hieronymuſ, quod ſi in aliquo minus tribuit iuriſdictioni Episcoporum, quam poſtea declarauit Eccleſia in re illis temporibus non admodum perſpicua, non ideo dicendum eſt cum Aereo, vel hæreticis ſenſiſſe, vt contra *Mich. de Medina benè aduertit Bellarmin. vbi proxime, & ante eum latè *Pygi. d. lib. 2. cap. 9.******

S V M M A R I V M.

- 1 Apoſtoli auctoritate accepta à Chriſto Domino in ſui locum Episcopos elegerunt, & crearunt.
- 2 Episcopuſ, quos crearunt Apoſtoli, vita ſanctiſſi, totum ius eligendi, & creando Episcopos ad Romanum Pontificem pertinet, tanquam ad Succeſſorem Petri.
- 3 Papa ſecundum varia tempora, ac varias temporum occurrentes circumſtantias diuerſis perſonis ius eligendi Episcopos conceſſit, vel permiſit.
- 4 Episcoporum electioneſ primò Eccleſiæ temporibus totius Cleri, & populi auctoritate fiebant.
- 5 Electioneſ Episcoporum aliquando Clero, & populo dabantur, vt tam hi, quam illi Episcopum nominarent, & eligerent aliquando vero, vt Cleruſ eligeret, populuſ ne conſentiret.
- 6 Principes ſeculares aliquando auctoritate propria electionem, & nominationem Episcoporum faciebant; aliquando vero ipſa Romana Eccleſia poteſtatem eis eligendi & nominandi Episcopos concedebat.
- 7 Hiſpaniarum Regibus à Romano Pontifice privilegium fuit indultum eligendi, & nominandi Episcopos.
- 8 Principibus aliquando conceſſum fuit, vt electio à Clericis facta valida non eſſet, niſi Principis accedat conſenſuſ.
- 9 Eligendi Episcopos poteſtas Laicis conceſſa vel permiſſa, quoad populoſ, & ſeculares Principes abrogata noſcitur, optimiſ rationibus.
- 10 Eligendi Episcopos abrogata Laicis poteſtate illa penes omnes Clericos, & Religioſos remanſit, & in ea poſtea Clerici à Religioſis ſunt ſeparati.
- 11 Eligendi demum Episcopos poteſtas ad ſolum Collegium in Collegiatis, & ad ſolum Capitulum in Cathedralibus redacta fuit.
- 12 Papa electio licet olim fieri non poſſet à ſolis Cardinalibus, ſed adhibere oportere Clericos Cardinales, & totiuſ Cleri, & populi conſenſum, poſtea tota ad ſolum Cardinalium Collegium redacta fuit.
- 13 Papam ſoli Cardinales eligunt, non Conciliuſ generale, ſi tempore, quo fuerit congregatum Apoſtolica ſedes vacauerit.
- 14 Gratiani Canoneſ in decreto inſerti nullam habent in iuriſdictionem.
- 15 Auctor cap. 1. de electione, non conſtat quiſ fuerit.
- 16 Eligendi Episcopum poteſtas non omnibus Clericis Cathedralium, ſed ſolum earum Canoniciſ, ſeu Capituluſ facta eſt.
- 17 Canonici proprie dicuntur, qui de Capituluſ ſunt.
- 18 Dignitateſ, quæ de communi menſa præbendam non habent, licet habeant ſtatum in choro, vocem non habent, nec in Capituluſ, nec in Episcopuſ electione.
- 19 Episcoporum ad electionem Canonici, qui in pupillari ætate exiſtant, vocandi non ſunt.
- 20 Pupilli ad emphyteuſim quare poſſint nominare oſtenditur.
- 21 Furioſi eligere non poſſunt.
- 22 Canonici dum in Subdiaconatuſ Ordine conſtituti non eſt, nec vocem habet in Capituluſ, nec eligere poſſunt cum declarationibus ibi poſitis.
- 23 Canonici ſupernumerarij, item ſuſpenſi, vel excommunicati an poſſint eligere remiſſiſ.

- 24 Canonici Clericos Ecclesiarum inferiorum, vel alios extraneos ad coeligendum an possint admittere sub distinctione resoluitur.
- 25 Consuetudo specialis inducere, & efficere potest, ut Clerici aliarum Ecclesiarum, vel alias extranei, cum ipsis ad coeligendum admittantur.
- 26 Laici ius eligendi Episcopum consuetudine acquirere non possunt.
- 27 Consuetudo eligendi Episcopos ad Capitulum, & ad Canonicos spectans duravit usque ad tempora Bonifacii VIII. & Clementis V.
- 28 Electionis canonica consuetudo solum in Germania servatur.
- 29 Reges Hispanie, & Lusitanie nominandi, & presentandi Episcopos in Ecclesiis Cathedralibus quod ius habeant, ostenditur.
- 30 Hispanie Reges à Carolo Magno privilegium nominandi ad Ecclesias Cathedralibus non acceperunt.
- 31 Eligendi seu nominandi ius super Cathedralibus competens Imperatoribus, Regibus & alijs Principibus in generalibus derogationibus non continetur.
- 32 Inspectio ad Reges, & alios Principes spectans non comprehenditur in reservationibus, quæ per Regulas Cancellarie factæ sunt.
- 33 Lusitanie Reges in Cathedralibus eligendi Episcopos inspectio, & privilegium obtinuerunt, quia vel Ecclesias dotarunt, fundarunt, aut ab hostium potestate liberatas erexerunt, vel proprijs redditibus auxerunt.
- 34 Declaratur tex. in cap. nobis 25. de Inspectio.
- 35 Electionem Episcoporum ad populum iure diuino pertinere falsè contendunt huius tempestatis heretici.
- 36 Respondetur ad fundamenta hereticorum, & numero 37. & 38.
- 39 Episcopi sibi eligere vel nominare successores non possunt, nisi quatenus ex concessione Pontificis eis fuerit specialiter permixtum, & num. 40.
- 41 Successores Diuus Augustinus, ac Beatus Valerius sibi elegerunt ex concessione Romani Pontificis, ut aliqui putarunt, vel melius secundum alios sibi successores solum non elegerunt, sed potius personas à se propositas Clerum, & populum per acclamationem consentiens elegerunt.
- 42 Potestas assumendi Episcopos ad solum Pontificem lege diuina immediate pertinet, vel ad eos, quibus concessum.
- 43 Clemens an Diui Petri successor extitisset, ostenditur.

DE EPISCOPORVM Electione.

CAP. III.

POSTOLI auctoritate accepta à Christo Domino in sui locum Episcopos elegerunt, & creauerunt, nam singuli eorum idoneos praeceperunt Ecclesiarum Pastores, qui in c. quorum vices 68. dist. dicuntur Apostolorum locum tenere,

2 Deinde vero primis illis Episcopis, quos creau-

runt Apostoli vita functis, totum ius eligendi, & creandi Episcopos ad Romanum Pontificem pertinuit, tanquam ad Successorem Petri, cui data est à Christo Domino summa potestas in totam Ecclesiam, prout dicitur in cap. omnes 21. dist. semper enim, & omni tempore prouiso omnium beneficiorum, & Ecclesiarum, etiam Cathedralium, Metropolitanarum, aut Primatum sint, ad Summum Pontificem pertinuerunt, & usque in hanc diem pertinent: tum ex plenissima illa potestate à Christo Domino data Petro, & Successoribus, ut in eodem proposito expendit Pontifex in cap. 1. 22. dist. tum quia, licet fateri oporteat Episcopalem dignitatem lege diuina fuisse institutam distinctam à Presbyteris inferioribus, ut definit Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 4. & can. 6. & 7. & dixi supra cap. 1. & 2. diuisio tamen plebium, & dioecesium, ac erectio, & distinctio beneficiorum ab Apostolis, eorumque Successoribus, atque ita ab Ecclesia, & iure ecclesiastico facta noscitur, ut probant rex. in d. cap. 1. 22. dist. & in cap. 1. cum seqq. 80. dist. & ostendam infra cap. 7.

3 Postea vero secundum varia tempora diuersi modi in electionibus Episcoporum ab ipso Summo Pontifice fuerunt praescripti, & iuxta varias pro temporum occurrentes circumstantias varijs personis ius eligendi Episcopos ab eodem Pontifice concessum, siue permixtum reperitur.

4 Primis enim illis temporibus totius Cleri, & populi auctoritate electiones Episcoporum fiebant: ut constat ex auctoritate antiquissimorum Pontificum, nam Anacletus Pontifex V. à Petro, qui circa annum centesimum Christi Romanae praefuit Ecclesiae, hoc satis deciderit ut refertur in cap. ult. 79. dist. dum ait, electionem, (sic enim legendum est, non electionem cum Petro Gregor. ad Decretal. tract. de elect. cap. 5. numero 2.) Summorum Sacerdotum sibi Dominus reseruauit, licet electionem bonis Sacerdotibus, & spiritualibus populis concessisset: consonant sequentes Pontifices Stephanus I. in cap. nosce ibi, conuocato Clero, & populo, Calixtus I. in cap. cleri, Leo I. in cap. vota cum seqq. 63. dist. & est optimum Concilij Toletani decretum in cap. ultim. §. sed nec 51. dist. Qui mos, & consuetudo ex D. Pauli iuuatur auctoritate I. ad Timoth. 3. dum in ordinatione Episcoporum requirit, ut habeant bonum testimonium, etiam ab ijs qui foris sunt. Item D. Hieronymus relatus in cap. licet 8. q. 1. ibi, & populi praesentia, iuncto ibi, nequa postmodum retractatio cuiquam, ne quis scrupulus resideret, & Gratianus in cap. qui longe in fine ibi, tunc enim in Ecclesia Dei rite praeficietur Antistes, cum populus pariter in eum acclamauerit; quem clerus communi voto elegit, 63. dist. explicat bene Per. Gregor. d. cap. 5. numero 10. & 16. ubi rei historiam late prosequitur, eandemque resolutionem agnoscunt Francisc. Bursat. cons. 126. à numero 8. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 3. cap. 17. q. 3.

5 Rectè aduertentes non pariformiter, sed diuersimode hanc electionem Clero, & populo datam esse, aliquando vero Clero, & populo pariter datam fuisse, itaut tam hi, quam illi Episcopum nominarent, designarent, & elegerent cap. Episcopos, ibi, post electionem Cleri & populi, cap. lectus ibi, Clerum, & plebem, eiusdem Ecclesiae elegerunt, 63. dist. cap. factus ibi,

de plebis, quæ tunc adſuit ſuffragio 7. q. 1. Deinde vero in melius hoc more reformato conſtitutum eſt, ut Clerus eligat, populus vero conſentiat, ut optima ratione docuit *ſtephanus Papa in diſt. cap. noſce 63. diſt. ibi*, Sacerdotum quippe electio eſt, & fidelis populi conſenſus adhibendus, quia docendus eſt populus, non ſequendus, optimus *tex. in d. cap. vota eadem diſt. vbi vota ciuium teſtimonio populorum expenduntur*, Clero electio datur, & refert *Cyprian. lib. 4. epiſt. 2. Cornelium Papam electum fuiſſe à pluribus Episcopis adhibito teſtimonio*, & ſuffragio totius Cleri, & populi. Non obſtat quod in *cap. 1. Apoſtolum* legitur. Episcopum à duobus, aut à tribus Episcopis ordinandum, quia non de electione, ſed de conſecratione Episcoporum interpretandum eſt, & in eo canone verbum *reſcriptum* non electionem, ſed conſecrationem ſignificat. ita *Vincent. Cabot. variarum iuris publicæ, & privati diſputationum libro primo capite 3. in princ.*

6. Circa præſumptam auctoritatem Principum ſecularium in electionibus Episcoporum ſimilem reperies varietatem: nam aliquando vel ipſi auctoritate propria electionem, & nominationem faciebant, ut de *Conſtancio Conſtantini Magni filio*, & alijs ante *Valentinianum ex Nicephoro, Eusebio, Socrate, & Theodoro* explicat *Petr. Gregor. d. cap. 5. num. 5.*

7. Aliquando vero ipſa Romana Eccleſia aliquibus fecit poteſtatem eligendi, & nominandi Episcopos, atque etiam Romanum Pontificem, ut de *Adriano Pontifice* conſtat, qui *Carolo Magno* hoc privilegium indulſit remunerationis ergo, ob inſignia beneficia ab eo in ipſam Sedem Apoſtolicam prolata, quæ referuntur in *cap. Adrianus 2. 63. diſtinct.* & in *cap. hinc eſt 16. quaſtio. 1.* Primum *Pipinum* illud ius ex conceſſione *Zacharie Summi Pontif.* habuiſſe referunt *Lup. Ferrar. Abbas à conſiljs Calui Imper. Vincent. Cabot. d. tract. cap. 5.* quod poſtea *Carolo Magno*, & Imperatoribus Germaniæ attributum eſt: tandem concordatis inter *Leonem X. Pont. Max. & Franciscum* primum *Francorum Regem* initis, electiones ſublatae ſunt: & ius nominationis in Episcopatibus, monaſterijs, & alijs Sacerdotijs, exceptis quibuſdam, Regibus Galliarum attributum eſt.

8. Hiſpaniarum etiam Regibus in *diſt. cap. cum longe id conceſſum* reperitur ibi, quoscuque regalis poteſtas elegerit: unde *Duar. de ſacris Eccleſie miniſterijs lib. 3. cap. 11.* conatur deducere ius realia, quo fruuntur Galliarum Reges in prouiſionibus beneficiorum in ipſo iure communi habere fundamentum; ſed omnino falſum eſt, tum ex *cap. nobis 25. de iurpatronat.* ibi, non electionis faciendæ, ſed iam facta honeſtius præſtatur aſſenſus: tum quia ſecundum poſteriora tempora in quibus hæc poteſtas laicis omnino adempta eſt, multo magis falſum apparet, ut ſtatim dicemus. Aliquando vero Principibus conceſſum eſt ut electio à Clericis facta valida non ſit, niſi Principis accederet conſenſus *c. quia igitur*, ibi totius Concilij inito conſenſu, & Sereniſſimi Principis voluntate, conſonat *d. cap. nobis, diſt. cap. lecta, cap. Abbatem 18. quaſt. 2. tex. optimus in cap. quod ſicut 28. in principi.* ibi, debet Principi præſentari &c. de elect. *cap. cum terra 14. ibi, auri-*

bus Patriarchæ, vel Principis exprimendas, *cedem tit.* Eiuſque rei ratio prima ad diſſenſiones inter ipſos Clericos auertendas, aliquando in partes diuidi, & hos vnum, illos alium eligere ſolitos, mox & quamque partem, ſuum electum defendentem: ſed & poteſt eſſe, quia n. ultæ poſſunt occurrere cauſæ ob quas non expediat, ſed in Reipublicæ damnum cedat electio, veluti ſi electus ſit ex aduerſariis, vel Regni hoſtibus, ut latè explicat *Petr. Gregor. diſt. cap. 5. num. 21.*

9. Verum huiuſmodi poteſtas Laicis conceſſa vel permiſſa quoad populos, & ſeculares Principes abrogata noſcitur: quoad populos ex *cap. non eſt permittendum 63. diſt.* & ex antiquiſſimo Sardiſenſi Concilio habito ſub *Iulio 1. circa annum Salutis Dominicæ CCCXL.* refertur in *cap. oſius 2. de elect.* vbi eam reddit rationem, ne ad clamorem populi fiat electio: quia maniſeſtum eſt potuiſſe plures eorum, qui ſynceram fidem non habent, pretio, & mercede corrumpi, iunctis multis, quæ de vulgi leuitate, & inconfantia, & vanis populi vocibus non audiendis per *tex. in l. Decurionum Cod. de pœnis*, & in *l. ad beſtias in principi. ff. eod. tit.* cum ſimilibus, latè proſequuntur *Petr. Greg. diſt. cap. 5. à numero 18.* & ex *Platone*, & alijs Philoſophis *Marc. Mant. ſing. 194.* Facit etiam ratio quia præſentia, & acclamatio populi libertatem tollit, ut probat *l. ſi priuatus ff. qui eſt à quibus, cellante vero libertate, cellat & eſt irrita electio, cap. vbi periculum. §. ceterum, de elect. lib. 6.* Et ex eadem ratione iam apparet inuſiſſimè Sacris Canonibus reuocatum eſſe privilegium illud Principibus ſecularibus conceſſum eligendi Episcopos, aut ne valeat electio ſine eorum conſenſu, quia ſcilicet per importunationem, & metum facta cenſetur, ut probat *tex. elegans in cap. 1. & 2. c. ſi quis per ordinationem 63. diſt.* Contrariæq; damnatur conſuetudo in *cap. cum terra 14. & in cap. quiſquis 43. & in cap. Maſſana 56. de elect.* ex quibus tertia generalis, & communis tam Principibus, quam alijs laicis colligitur ratio, quia ius hoc eligendi Episcopos ſpirituale eſt, quod ſubinde non cadit in laicum, cui nulla diſponendi de rebus eccleſiaſticis competit poteſtas *cap. bene quidem 96. diſt. cap. Eccleſia de conſtitut. cap. vbi, de rebus Eccleſiæ* cum vulgaribus. Duplici præterea ex capite privilegium hoc Principibus ſecularibus ademptum eſſe notat idem *Petr. Gregor. d. cap. 5. à numero 16.* vel quia iidem Principes ſponte ſua ei renunciarunt, ut de *Valentiniano* probat *tex. in cap. Valentinianus 63. diſt.* vel quia conceſſa ſibi poteſtate abutentes pro arbitrij temeritate indignos promouere, dignos vexare, & eiſcere ceperunt, eoque facto privilegium amittere voluerunt iuxta regulam *tex. in capit. privilegium 11. quaſtione 3. & in cap. tuarum 11. de privilegijs*, & in *cap. contingit 2. de ſenten. excommunicatum* & in *leg. qui ſine 40. ibi*; videntur abuti, iuncta *glôſ. ff. de negotijs geſtis*, cum alijs citatis per *Cardin. Tusch. practicar. conſul. tom. 6. lit. P. conel. 754. & per Pat. Soar. de legibus lib. 8. cap. 36. à principio.*

10. Abrogata ſic laicis prædicta poteſtate eligendi Episcopos primum eam penes omnes Clericos, & Religioſos diocæſis remaniſſe per *tex. in d. cap. obſervibus 63. diſt.* ſcribunt *Burſat. d. conſ. 126. numero 16. ad ſinem*, *Petr. Gregor. diſt. tractat. de elect. cap. 6. numero 1. & 2. Azor. diſt. quaſt. 3. verſ. quaſt. quidem.* Deinde vero Clerici à Religioſis

giosis sunt separati, vt prædicti Doctores asserunt, & constitutum est vt Religiosos suorum Abbatum, Priorum, seu Prapostorum, Canonici vero suorum Episcoporum faciant electionem, vt constat ex d. cap. 1. & ex d. cap. cum terra, & per totum tit. de elect.

11 Nouissimè autem hæc eligendi Episcopos potestas ad solum Collegium in Collegiatis, & solum Capitulum in Cathedralibus redacta fuit cap. Congregatio ult. 16. quæst. 7. & cap. cum Ecclesia 3. de causa posses. & propr. cap. cum terra 14. vers. statuentes, cap. cum inter vers. quia vero, cap. auditis, cap. quia propter, cap. in Genes, cap. congregatio, & per totum de elect. glos. verbo deuoluetur in cap. quamquam 18. eod. tit. in 6. Berachin. de Episcopo libro 1. p. 3. à princ. Petr. Gregor. de elect. cap. 6. numero 9. Duar. de sacris Ecclesiæ ministr. lib. 5. cap. 1. Guillelm. Mandagotus de elect. nouorum Prel. capit. 1. Corras. de sacerdotio par. 4. capit. primo à numero 28. Petr. de Bixio in direct. elect. par. 1. capit. secundo, cum seqq. Lal. Zechi. de Republ. ecclesiast. cap. 24. quod de Canonicis inscribit. vers. septimo, Nicol. Garc. de benefic. par. 5. capit. quart. à numero. 6. & optimo simili confirmat Gratian. in capit. sacrorum 63. dist. licet enim ex decreto Nicolai II. Pont. relato in cap. in nomine Domini 23. dist.

12 Electio Romani Pont. fieri non posset à solis Cardinalibus, sed adhibere oporteret Clericos Cardinales, & totius Cleri, & populi consensum: deinde tamen tota Pontificis electio ad solum Collegium Cardinalium redacta est cap. licet 6. de elect. capit. ubi periculum eod. tit. in 6. Clem. ne Romani eod. tit. Cardin. Turrecr. de potestate Ecclesiæ lib. 2. cap. 43. Card. Bellarmin. tom. 1. de Clericis lib. 1. cap. 9. cum seqq. Cardin. Paleot. de consultationibus Sacri Palatii p. 3. quæst. 4. paragraph. & eo magis, late Bursat. dict. cons. 126. numero 6. & 7. à princip. & cons. 108. à princip. & omnino à numero 18.

13 Notabiliter ampliatis post Iacobat. schiam, & alios etiam ad casum in quo Apostolica Sedes vacat tempore quo generale Concilium fuerit congregatum, adhuc enim non ad ipsum Concilium, sed ad solos Cardinales eorumque Collegium pertinere electionem ibi comprobatur, & facto seruatum fuisse in electione Maximi Pontif. Leonis X. tempore vltimi Lateranensis Concilij attestatur. Hæc igitur constitutiones statuentes vt soli Canonici Cathedrali suos eligant Episcopos, omnium sunt nouissimæ, & ideo super hoc nihil statutum reperiri potest Niceno Concilio II. cum sit antiquissimum quod alias septima Synodus solet appellari, celebratum circa annum salutis Christianæ 780. & verba illa quæ referuntur in cap. sacrorum 63. dist. in vers. ex constitutionibus.

14 Vtique ad finem, non sunt alicuius Pont. aut Concilij, sed Gratiani, quæ subinde nullam habent iuris auctoritatem Cened. ad Decretum collect. 16. numero 8. & collect. 48. numero 1. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 1. quæst. 6. art. 2.

15 Nec etiam ex cap. 1. de elect. vllum firmum capi potest argumentum quoad temporum computationem, minimè enim constat quisnam Pontifex illius fuerit Auctor, vulgò Lucio Pape tribuitur, sed ab alijs Pio, vel Gregorio, vel Alexandro, vt constat ex Antonio Augustino in notis ad collect. 1. Decretalium sub. eod. tit. ubi similiter te-

statum in libris Conciliorum verba illa non inuenisse.

16 Potestas hæc eligendi Episcopum non omnibus Clericis Cathedralium, sed solum earum Canonicis, seu Capitulo facta est, & ideo soli Canonici, qui vocem habent in Capitulo, non autem capellani, vel perpetui beneficiarij, qui de Capitulo non sunt, semota speciali consuetudine, ad Episcoporum electiones admittendi sunt, notauit glos. verbo consuetudinem per tex. ibi in cap. Cumana 50. de elect. quam ibi sequuntur omnes, & comprobatur ex tex. in cap. cum in Ecclesiis, de prob. in 6. Petr. de Bixio d. p. 1. cap. 2. à numero 2. Firmian. de Episcopo p. 3. à numero 2. & post Abb. in cap. scriptum numero 4. de elect. Zechi. d. capit. 24. de Canonici num. 4. vers. septimo.

17 Nam constat plures Clericos in Ecclesijs Cathedralibus reperiri, qui de Capitulo non sunt, nec vocem in eo habent, & à Cononicis tam nomine, quam ad effectus iuris distinguuntur, qui enim de Capitulo sunt Canonici propriè dicuntur, ceteri communi nomine beneficiarij, vel capellani, & alsij, & mansionarij, quasi assidui, & perpetuè manentes in choro, vt per tex. ibi notauit glos. verbo assisios in cap. pen. de clericis non resid. explicat bene Alberic. in dictum. eodem verbo, Mantu. obsen. 67. selua de benefic. p. 1. quæst. 2. num. 47. Zechi. d. cap. de canonicis numero 2.

18 Quod etiam apparet in dignitatibus, quæ de communi mensa præbendam non habent, & ideo licet stallum habeant in choro, vocem non habent in Capitulo, nec consequenter in huiusmodi Episcoporum electionibus, vt post Abb. in cap. 1. num. 11. de elect. & in d. cap. scriptum numero 4. notat idem Zechi. ubi proxime.

19 Vnde sequitur ad hanc Episcoporum electionem non omnes Canonicos esse vocandos, sed illos tantum, qui vocem habent in Capitulo, & ad communes congregationes solent, & debent reuocari in eisque interesse, vt cautè loquitur Pontifex in d. cap. quia propter, ibi, qui debent, &c. vt scilicet significaret aliquos esse Canonicos de eadem Ecclesia, qui vocandi non sunt, veluti si in pupillari ætate existant (scilicet ex Summi Pontificis dispensatione promoti, vt explicat ex alijs selu. de benefic. p. 3. quæst. 22. numero 26.) non enim debet ideo admitti ad electionem propter iudicij, & discretionis defectum, vt decidit tex. in cap. ex eo 32. de elect. in 6. notant omnes ibi, & latè Bixio d. par. 1. cap. 16. Petr. Gregor. cap. 8. Mandagot. cap. 7. Corras. numero 14. citatis locis, ex generali autem ratione tex. in eod. cap. ex eo, non sine difficultate transit resolutio, quam praxi receptum testatur nosster Gam. Lusit. decis. 14.

20 Et de iuris rigore veram comprobatur Gald. Pereira de nominat. emphyt. q. 4. à numero 7. & in l. si curatorem verbo cum non absimilis numero 34. sequitur Benedic. Aegid. in repet. l. 1. c. de sacros. Eccles. par. 1. §. 2. n. 19. cum seqq. quod pupillus ad emphyteusim nominare potest: obitare enim videbatur idem defectus iudicij, nisi dicas nominationem emphyteusis esse quid facti, quod non tantam exposcit iudicij maturitatem, sicut Episcoporum electio.

21 Similiter etiam ex eadem ratione furiosos eligere non posse resoluunt omnes in eod. c. ex eo, post glos. ibi verbo discretionem, Petr. Gregor. num. 2. Bixio cap. 15. & Mandagot. proxime citatis locis.

22 Est etiam aliud optimè eiusdem doctrinæ exem-

plum de Canonico, qui maior, & mentis compos, in Sacris tamen, saltem Subdiaconatus Ordine constitutus non est, quod enim vocem non habeat in Capitulo, nec eligere possit, decidit *tex. in Clem. 2. de etate, & qualif. cononat Concil. Triden. sess. 22. de reformat. cap. 4.* notant ultra Ordinarios *Biaxi. d. p. 1. cap. 17. Firmian. d. p. 3. a numero 17. Corraf. dist. cap. 3. num. 15. Rebuff. de nomin. g. 8. num. 3. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 11. g. 20. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 2. quest. 51. art. 5. Nicol. Garc. de benefic. par. 3. c. 4. a numer. 24.* optimè *Moneta de distribut. quotid. par. 2. quest. 20. num. 2. cum seqq. vbi num. 5. cum glos. verbo concedatur, & verbo, nullo modo, in d. clem. 2. resoluit Clericum non Subdiaconum non esse expectandum, quamvis velit primis temporibus promoueri, si imminet tempus electionis, & numero 6. cum glos. verbo constitutus, vers. fortius quæro in ead. clem. 2. tenet Ordinem Subdiaconatus requiri in clerico non tempore vacationis, sed tempore electionis, & numero 9. ex *tex. in eadem, & clem. 2. §. illi vero, iuncta interpretatione glosse ibi communiter receptæ in verbo ex tunc, & in verbo nullo modo, tenet Subdiaconum Canonicum, qui non promouetur intra annum ad Ordinem superiorem requisitum, amittere vocem in Capitulo, donec ad illum requisitum Ordinem fuerit promotus.**

23 De Canonicis supernumerarijs disputant *glos. verbo ultra numerum in cap. cum M. de constitut. & ibi Felin. num. 23. Firmian. a num. 21. Biaxi. cap. 17. cum quo resolue distinguendo, vt ibi per cum. De suspensis etiam, & excommunicatis dubium non est per *tex. in d. cap. cum dilectus de consuetudine resoluunt glos. verbo maiores in cap. unic. ne sede vacante lib. 6. Doctor. in cap. illa quotidiana de elect. Moner. d. quest. 20. num. 10. & 11.**

24 Vtrum autem possint Canonici Clericos Ecclesiarum inferiorum vel alios extraneos ad coeligendum amittere, itaut electio facta cum eis valida sit? quæstio est non dissimulanda, in qua resolvendum est cum communi sic distinguendo, an scilicet Canonici velint extraneis tribuere ius coeligendi in perpetuum? vel vtrum vacante Ecclesia pro illa vice velint tantummodo eos admittere? primum censent illicitum per *tex. in cap. constitutus 47. de elect. vbi expressè decidit *tex.* frivolum esse rationem illorum, qui dicebant vocem, quam de iure non habent in electionibus, sibi concessam fuisse ab eis ad quos ius eligendi de iure spectabat: deinde quia talis concessio in perpetuum continet speciem alienationis, & mutat Ecclesiæ statum, quod fieri non potest à Capitulo sine Superioris auctoritate, & solemnitatibus requisitis in alienationibus rerum ecclesiasticarum, de quibus in cap. sine exceptione 12. quest. 2. & in cap. nulli de rebus Ecclesiæ non alienandis, & in cap. 1. & per totum, de his quæ sunt à Prelatis. Secundo vero casu vt scilicet pro illa vice admittantur extranei licitum esse probant per *tex. in cap. cum Pinton. 25. vers. nos igitur, vbi notavit Abb. numero 3. de elect. & in cap. scriptum 40. vers. etsi partes, vbi etiam notavit Abb. numero 3. eod. tit. sequuntur Firmian. d. par. 3. quest. 3. numero 4. Lambertin. de iure patronat. part. 1. libri secundi quest. 3. princip. art. 17. a num. 3. Villagut. in tract. de rebus Ecclesiæ male alienatis recuperandis cap. 48. num. 20. cum seqq. Quod tamen intelliges de extraneis quibus ius commune non resistit, sed habiles sunt, & capaces, quamvis ius commune hoc ius eis non**

tribuat, notat *Abbas in d. cap. cum Pinton. 3. & exemplum patet in laicis per *tex. in cap. Massana de elect. prosequitur plenè Villagut. dist. cap. 48. a princip. ac etiam in suspensis, & excommunicatis iuxta d. cap. cum dilectus, & tandem hoc expressè decidit in clericis sacrum Ordinem non habentibus *tex. in d. clem. 2. in princip.***

25 Vtrum etiam consuetudo specialis inducere, & efficere possit, vt Clerici aliarum Ecclesiarum, vel alias extranei cum ipsis ad coeligendum admittantur? in quo dubio vera est sententia affirmativa, quam approbat *tex. in d. cap. cum dilectus vers. mandamus, de consuetudine, & in cap. cum Ecclesia ibi, nisi alibi secus obtineat de consuetudine speciali, de causis possessionis, & proprietatis, ratio est, quia legibus Canonicis, & à Summo Pontifice, ad quem lege diuina omnium Ecclesiarum prouisio pertinebat, ita fuit statutum, & satis probat d. cap. cum Ecclesia, ibi, secundum statuta Canonica: constat autem ea, quæ legibus Canonicis sunt statuta, contraria consuetudine limitari, vel in totum posse abrogari, iuxta *tex. in cap. ult. de consuetudine cum similibus. Aduerte tamen cum Abb. numero 45. ad finem, & Rip. numero 114. post glos. verbo consuetudine in dist. cap. cum Ecclesia, & eodem Abb. in d. cap. cum dilectus numero 21. vers. in glos. fin. consuetudinem hanc propriam non esse consuetudinem, sed verius præscriptionem, ad quam præscriptionem seu consuetudinem improprie quadraginta annos esse necessarios iuxta generalem regulam in hac materia, de qua in cap. illud, & in cap. ad aures de præscription. & in cap. 1. & 2. eodem tit. lib. 6. notavit post Abb. Firmian. de Episcopo p. 3. quest. 6. licet inaduertenter agens de *tex. in d. cap. cum dilectus* asserat decem annos sufficere *Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. numero 58.* eo fundamento, quia de sola agitur consuetudine interpretatiua quod falsum est, cum appareat consuetudinem hanc esse iuri communi contrariam, & consequenter quadraginta annos esse necessarios.**

26 Intellige non procedere in laicis, quia ius eligendi Episcopum in laicum non cadit, vt decidit *tex. in cap. sacrosanctus 51. vers. attendentes de elect. & ideo rationabilis non potest censi consuetudo hæc, cum sit contra ecclesiasticam libertatem & in gravem Ecclesiarum perniciem cederet iuxta *tex. in cap. 1. de consuetudine, ex qua ratione hanc, de qua agimus, consuetudinem improbant Pontificis in cap. cum terra 114. & in capite quisquis 44. & in capite Massana 59. de elect. & ultra ordinarios explicant Firmian. d. libro primo de Episc. parte tertia quest. sexagesima, & libro secundo parte prima quest. 31. Biaxi. dist. part. prima, quest. duodecima. Balbus de præscription. 1. p. quinta questione septima numer. 17. & quest. 10. num. 4. Sclu. de benefic. p. 2. quest. 23. num. 12. & 21.**

27 Consuetudo hæc eligendi Episcopos ad Capitulum, & ad Canonicos spectans durauit vsque ad tempora Bonifacii VIII. & Clementis VII. vt constat ex titulis de electione in 6. & in Clementinis. Verum vt tollerentur discordie magnæ, quæ quotidie oriebantur in electionibus à Capitulo, & Canonicis factis, vt notat *Lancelot. in suis institut. canon. tit. qui eligere, eligine possunt in princip. Ideo postea cepit Romanus Pontifex sibi referuare Ecclesias Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales in Extramuran. ad re-*

gimen de prebendis, addita clausula ibi, nunc apud Sedem vacantes, vel in futurum vacaturas: quæ reservatio postea facta fuit simpliciter, & generaliter quoad omnes Ecclesias Episcopales, tam apud Sedem Apostolicam, quam extra Curiam in *Regula 2. Cancellaria*, quæ nunc est 3. in nouissimis *Regulis s. D. N. GREGORII XV.* exceptis Regnis Gallia, Hispania, Polonia, atque Lusitania, in quibus Summorum Pontificum concessione, vel consuetudo tolerata est, vel potestas nominandi Episcopos eorum Regibus data est, vt infra ostendemus, omnes enim ea potiri facultate, solumque in Germania veterem consuetudinem canonica electionis seruari testatur *Azer. dist. quæst. 3.*

28 Optimis quidem rationibus defendi potest ius illud, quo Hispaniarum, & Lusitania Reges potiuntur in Ecclesijs Cathedralibus nominandi, seu præsentandi Episcopos ad eandem quocunque modo vacantes.

29 Probatum quia, vt supra dictum est, ius providendi Ecclesias Cathedralis ad Summum Pontificem spectat, vel ad eos quibus ipse Pontifex permiserit: constat autem ex antiquissimis temporibus, quæ omnium hominum memoriam excedunt Hispania, & Lusitania Regibus hoc ius nominandi ad Ecclesias Cathedralis esse permissum, ergo de iure isto nemini videtur dubitandum: Maior ex dictis manifestissima est. Minor constat primo ex cap. cum longe 63. dist. & ex glos. 1. per rex. ibi in cap. principali eadem distinet. deinde quia simile privilegium concessum reperitur *Carolo Magno*, & reliquis post eum Galliarum successoribus in cap. *Adrianus in 2. 63. dist.* vbi rationes huius concessionis narrat Pontifex, alias etiam ponit rex. in cap. vota. §. principalibus eadem dist. vt scilicet Ecclesia muniatur adversus hæreticos, eiusque hostes, à quibus concussa nonnunquam periclitabatur. Facit, & alia ratio, quæ maximè convenit nostris Hispaniarum, & Lusitania Regibus, quos constat Regna, & Ecclesias à Maurorum manibus, & potestate eruisse, vt meminit glos. penult. in dist. cap. *Adrianus in fine*: & quia Ecclesias ipsas maxima ex parte erexerunt, & amplissimis redditibus exornarunt, vt latissime profequuntur *Thom. Bosu. de signis Ecclesie lib. 20. signo 87. cap. 6. Valdes. de dignitate Regum, Regnorumque Hispania cap. 21.* Vnde non solum ex singulari privilegio Romani Pontificis, sed etiam ex generali iuris communis concessione, qua constructibus, aut dotantibus Ecclesias conceditur potestas presentandi ad eandem, videtur hoc ius Principibus Hispania, & Lusitania competere, vt voluit *Archidiacon. in cap. electio 12. distin.* & post *Bald.* & alios *Palar. in introduct. rub. de donat. inter virum, & uxorem numero 24. Cou. in reg. possessor. 2. par. §. 10. à numero 5.* & alios quos refert *Cened. ad Decretum collect. 64. numero 1.* quibus adde *Camill. Borrell. de præstantia Regis Catholici cap. 50. à numero 4. Azerued. ad leg. 1. tit. 6. libro primo nouæ recopilat. & de Ecclesijs Cathedralibus nostra Lusitania Cabed. de patronat. Regia Corona cap. 37. numero 2.* & per totum. Facit tandem ratio, quia maximè interest vniuersæ Reipublicæ, vt qui eliguntur ad Episcopatus Regni aut Principis, inimici aut suspecti non sint propter periculum seditionis, & ne Regni pendantur consilia, vt post alios aduertit *Borrell. ubi proxime.*

30 Non obstat si dixeris illi privilegio concessa *Carolo Magno* renunciasse *Ludovicum*, vt refertur in cap. ego *Ludovicus ead. distin. 63.* & latè explicat *Petr. Greg. d. tit. de elect. capite quinto à numero 9.* & consequenter ei esse renunciatum ex parte Regum Hispania, quos non aliunde, quam à *Carolo* ius hoc deriuare contendunt scriptores varij *Ferrant. Grassul. & alij quos refert Borrell. dist. cap. 50. numero 34.* quia responderetur verum non esse Hispania Reges à *Carolo* ius hoc accepisse, vt diligenter comprobatur *Couarr. d. paragraph. 10. numero 6.* & ex eo *Borrell. d. capite 50. numero 35.* atque etiam *Cened. ad decretum collect. 51. numero 3.* Quo supposito nullum restat argumentum, quo quis valeat affirmare Reges Hispania huic privilegio renunciasse. Deinde satis probabile est, quod *Cened. d. collect. 64.* asserere nititur, videlicet quod *Ludovicus* solum renunciavit privilegio eligendi Romanum Pontificem, non ita quoad nominationem Episcoporum, & Archiepiscoporum, & ibi latè prosequitur, vide apud eum.

31 Nec etiam obstat resolutio, quam supra probauimus, quod iustissime Ecclesia, & ex iustis rationibus privilegium concessum laicis, & Principibus secularibus abrogauit in d. capite 2. incip. *Adrianus cum seqq. 63. distin.* quia respondetur in his generalibus derogationibus non contineri, sed potius exceptum censi ius nominandi, & eligendi super Cathedralibus competens Imperatoribus, Regibus, & alijs Principibus, imò ex eisdem rationibus inuolabiliter eis esse seruandum, vt iubet *Concil. Triden. sess. 25. de reform. cap. 9. vers. exceptis patronatibus*, notat in specie *Azerued. dist. tit. 6. libro primo numero 4.*

32 Sicut etiam receptum est non comprehendere idem ius in reservationibus, quæ per Regulas Cancellaria factæ sunt de omnibus Ecclesijs Cathedralibus pro Summo Pontifice, eiusque dispositione; nam exceptum esse ius patronatus ad Reges, & alios Principes spectans resoluunt *Rebuff. in praxi benefic. part. 3. signaturæ numero 61. cum seqq. Lambertin. de iurispatronat. lib. 2. part. 3. quæst. 9. art. 11. Cou. pract. cap. 36. numero 2.* & alij de quibus *Cened. ad Decretal. collect. 79. numero 2.* quibus adde *Garzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 24. à numero 153. Cabed. de patronatibus Regia Corona cap. 10. numero 3.* & cap. 35. numero 7. & plures alios quos refert *Nicol. Garc. de benefic. par. 5. capite primo numero 219.*

33 Nec denique obstant fundamenta, quibus aliqui non vulgaris eruditionis viri contendebant minimè in Ecclesijs Cathedralibus, sicut nec in Collegiatis, admittendum esse ius patronatus, auctoritate rex. in capite nobis 25. de iurispatronatus, *Pinian. in praxi iurispatronat. part. 1. lib. 3. capite primo*, & quia ius patronatus ex fundatione, constructione, vel dotatione acquiritur, contendunt autem nostra Lusitania Reges non construxisse, non fundasse, & non dotasse Ecclesias Cathedralis illius Regni, sed constare populi pietate, Prælatorum auctoritate, vel Principum liberalitate absque iurispatronatus reservatione ereptas, & constructas esse ab antiquissimis temporibus. Facilis enim est solutio constare potius ab ipsis Regibus *Alphonso 1.* & successoribus, qui eas à Maurorum potestate eripuerunt de

regio erectas, & locupletissimis redditibus fuisse exornatas, & exinde ius nominandi seu presentandi ad eandem semper retinuisse: deinde iuspationatus non sola fundatione, & dotatione acquiri, sed alijs etiam modis à iure approbatis præcipue Romani Pontificis priuilegio, & Ecclesiæ concessione, quam Regibus nostris factam fuisse ob egregia merita in Ecclesiam collata non est dubium ex d. cap. cum longe, & alijs de quibus supra, atque etiam ex præscriptione & consuetudine iuxta tex. in cap. cura pastoralis 11. de iurepatronatus, & in d. cap. cum Ecclesiæ ibi, nisi secus alibi obtineat de consuetudine speciali, præcipue si præscriptio vel consuetudo fuerit immemorialis, quia vintituli, & priuilegij Romani Pontificis habere noscitur ex reg. tex. in cap. super quibusdam §. præterea, de verbor. significat. Ex dictis autem constat Hispaniarum, & Lusitania Reges omnibus his rationibus esse munitos, quia vel Ecclesias dotatione, fundarunt, vel ab hostium potestate ereptas reedificauerunt, vel proprijs redditibus auxerunt, vel ecclesiasticos redditus proprijs expensis à Sede Apostolica impetrarunt: qua propter iustissimè meruerunt hoc Sedis Apostolicæ priuilegium, ut ad eandem Prælatos nominare, aut presentare valeant: constat etiam ex tempore antiquissimo, quod omnium memoriam excedit, ita usu, & consuetudine semper obseruatum fuisse.

34 Tex. vero in d. cap. nobis contrarium non probat, non enim negat in Ecclesijs Collegiatis ex fundatione iuspationatus acquiri, sed solum ait honestius electioni factæ consentire patronos, quam faciendæ, atque ita modum præscribit honestiorem in patronatu Ecclesiæ Collegiata, sicut & non excludit legitimam præscriptionem, aut consuetudinem, vel Romani Pontificis priuilegium.

35 Ex quibus omnibus consequens est falsam omnino esse hæreticorum huius tempestatis sententiam, qui contendunt electionem Episcoporum ad populum iure diuino pertinere: nam ut supra ostendimus ex lege diuina, & Christi Domini institutione prouiso omnium Ecclesiarum ad Summum Pontificem, velut Ecclesiæ caput pertinet, ex testimonio, & auctoritate tex. in d. cap. 1. 22. dist. deinde ostenditur ratione, quia ex eadem lege diuina constat Episcopos pastores esse, populum vero oues Ioann. ult. & sæpe alibi, ouis autem minimè conuenit pascere, regere, seu docere; sed regi, & pasci, quod in hoc proposito bene docuit Celestinus in cap. docendus 62. d. cap. nosce in fine 63. dist. 161. docendus est populus, non sequendus: confirmatur etiam ex auctoritate Apost. ad Hebr. 5. dum scribit neminem debere sibi assumere honorem, nisi vocetur à Deo, tanquam Aaron: constat autem à Moyse iussu Dei electum fuisse Aaron absque populi multitudine Exod. cap. 4. cum seqq. sicut etiam idem Moyses alios ministros solus legitur elegerit Exod. cap. 18. Qui ut præcedens Christi Domini Vicarius, Pontificis Successori Vicarij eiusdem formam quandam præsignificauit. Confirmatur deinde ex varijs rationibus, propter quas hanc potestatem iustissimè populo, & laicis interdixit Ecclesia, quas supra retulimus, & constat ex d. cap. 2. de elect. c. 2. c. non est permittendum 63. dist. cum alijs, quæ repetere non oportet, ex quibus ita contra Luth-

rum, Caluinum, & alios eorum sectatores, latè comprobatur Cardin. Bellarmin. d. lib. 1. de clericis cap. 7. per totum, & esse constantem, & veram omnium Catholicorum sententiam testatur Azgr. dist. p. 2. lib. 3. cap. 28. q. 4.

36 Leuissima sunt fundamenta, quibus prædicti hæretici mouentur, & ea ad tria principalia reducam, pro cæteris remitto Lectorem ad Card. Bellarmin. qui omnia, & singula latissimè profequitur citato loco. Primum est ex Apostolorum exemplo, qui Act. 1. non soli, sed cum tota Ecclesia elegerunt Mathiam, & Barnabam, ut ex illis vnum Dominus assumeret, super quem caderet fors, Et Act. 6. vbi de multitudine credentium dicitur, elegerunt Stephanum: Respondetur enim cum Chrysostom. ad idem cap. 1. vtrumque illud ex Diui Petri concessione non ex necessitate factum fuisse. Deinde quod minimè probatur de lege Diuina esse, quod aliquando ab Apostolis, vel eorum successoribus factum legimus, ut circa præceptorum excommunicationis in materia cap. sicut Apostoli 11. quæst. 3. iam alibi diximus: Licet per contrarium rectè sequatur de lege Diuina non esse, ut populus eligat, vel quid simile faciat, quando probatur contrarium aliquando factum ab ipsis Apostolis, hoc enim posterius directè offenderet legem Diuinam, si ipsa talem præscriberet formam, & ea omissa actus corrumpet: illud prius non ita, quia ex concessione ipsius Pontificis, ad quem pertinet, fieri potuit, ut illis casibus factum fuisse aduertimus, & deducitur ex ipso Beato Luca eod. cap. 6. ibi, conuocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt &c. quæ verba probant non ex necessitate, sed ex concessione, & permisso Apostolorum plebem interfuisse, aduertit Cardin. Bellarmin. d. cap. 7. vers. quartum argumentum.

37 Secundum argumentum deducunt ex Conciliorum, & antiquorum Pontificum auctoritate, à quibus plane probatur mos ille, ut Episcopus à populo, & Clero simul eligatur, ut constat ex cap. nullus 25. dist. capite quanto, cap. plebs cum seqq. 63. dist. & alijs de quibus supra. Sed omittit illa solutione, quod in illis iuribus non electio datur populo: sed eius testimonium, & votum, seu postulatio exigitur, ut ex capite uota, & alijs eadem dist. supra notauimus: facile respondetur concedendo totum quod scilicet ex Summi Pontificis, & Ecclesiæ concessione à principio Clerus, & populus eligeant Episcopos, sicut & hodie ex permisso eiusdem Pontificis idem faciunt Hispaniarum, & Gallia Reges, ut dictum est; minimè vero inde sequitur ad eandem laicos, vel sæculares Principes id pertinere ex lege Diuina, quod est intentum, neque consequenter sequitur non potuisse eundem Summum Pontificem eandem potestatem laicis abrogare ex rationibus, quas supra notauimus.

38 Tertium argumentum desumunt ex auctoritate Cypriani, quam integram ex lib. 1. epist. 4. refert Bellarmin. argumen. 7. & ex epist. 68. Azgr. quæst. 4. dist. loco, vbi disertis verbis videtur docere ex ipsa Diuina lege descendere, ut plebs habeat potestatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recusandi. Nam respondetur dupliciter, primo Cypriani auctoritatem non concludere hunc morem de-

scendere ex iure, & præcepto diuinæ legis, sed ab exemplo, & factō quod tam in lege veteri, quā Euangelica reperitur, quod vero aliquando si factum sit, non insert necessarium esse, quod sic semper fiat, vt diximus. Deinde verba, quæ ex *Cypriano* refert *Azor.* clarè significant solum exigere in Episcoporum electionibus præsentiam, & testimonium plebis, sed non inde sequitur electionem tribuere eidem plebi ferendo suffragium per modum iudicii, & auctoritatis, vt ei tribuant hæretici. Et omnia supradicta confirmabis ex *Trid. sess. 23. can. 7. & 8.* vbi damnat eorum errorem, qui docebant Ordines collatos sine populi, aut potestatis secularis consensu, aut vocatione irritos esse, & alterum eorum, qui dicebant Episcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aliumuntur, non esse legitimos, & veros Episcopos: atque ita aperte ostendunt damnari ibi hæresim, quam impugnauimus, dicentium ad populum Episcoporum electionem pertinere, & Episcopos sine populi auctoritate à Romano Pontifice assumptos veros Episcopos non esse, vt vltra citatos ex eodem decreto post alios notauit *Henric. in sim. lib. 6. cap. 5. §. 5. in suo commento lit. D.*

39 Vnde etiam consequens sit longè à veritate alienam videri resolutionem eorum, qui dicunt non pugnare cum lege diuina, vt singuli Episcopi sibi eligāt seu nominent successorem, & consequenter cum eligere potuisse, nisi à Sede Petri, seu lege ecclesiastica aliter esset prouisum, quod tenuerunt *tesefm. in 2. quartæ quest. 20. artic. 4. pag. 313. concl. 2. 3. & 4. Azor. dist. cap. 28. quest. 5.* idque probant, quia nulla lex diuina reperitur, quæ prohibeat Episcopum eligere successorem: deinde confirmant exemplo *beati Petri*, qui *Clementem* sibi successorem designauit, vt refertur in cap. si *Petrus 8. quest. 1. & Valerij*, qui *beatum Augustinum* coadiutorem, & successorem sibi elegit, vt refert *beatus Paulinus* relatus in c. nunc autem 7. quest. 1. & plenius idem *Augustinus epist. 110.* vbi etiam narrat de *Seuero Meliuctano* Episcopo, quod similiter successorem sibi designauit, exultatque gaudio ipse *Augustinus*, quod opera sua populus cum pace illum acceperit, & de se ipso commemorat modum, quo sibi post mortem nominauit successorem *Heradium*, seu *Heraculum* vt monet *Lusitanus* noster *Frater Ludovicus* ab *Angelis* ex eadem familia *Augustiniana* in vita eiusdem *Augustini* lib. 4. cap. 16. post mortem autem dixit *Augustinus* ne de illo fieret, quod de se factum dolet, quod viuo *Valerio* in Episcopatu factus fuerat coadiutor, seu coepiscopus nesciens esse prohibitu in *Nyccena synodo*, quod bene aduertit *Postidanius* in vita *Augustini* cap. 8. & clare fatetur ipse *Augustinus* d. epist. 110. quod diligenter aduerte pro intellectu dist. cap. nunc autem, & concordia cum tex. in cap. quoniam de officio *Ordinary*. Quod tamen inferunt non esse facturos tot Sanctos Patres si legi Diuinæ repugnaret, sed potius pro ea vsque ad vitam, & sanguinem pugnarent iuxta tex. in cap. sunt quidam 25. quest. 1.

40 Sed coniunctur istorum resolutio ex omnibus supradictis, resoluimus enim secundum legem Diuinam potestatem eligendi Episcopos, & prouidendi in Ecclesiis Cathedralibus ad summum Pontificem pertinere, vel ad illos tantum, quibus ipse Pontifex permiserit, vnde non est

regula affirmatiua statuenda, quod Episcopi successorem sibi nominare possent, si lex Canonica non prohiberet, vt illi constituant, sed contraria negatiua, quod successorem nominare non possunt, nisi quatenus ex concessione Pontificis eis fuerit specialiter permissum, vt de *Zacharia Pontifice* dicitur in princip. 8. quest. 1. ibi ex verbis *Zachariae* Papæ coniscitur, quibus *Bonifacio Maguntino* Archiepiscopo permittit adiutorem sibi statuere, qui ei defuncto in plenitudinem potestatis succederet, & integra *Zachariae* epistola refertur in cap. petisti 7. quest. 1. Et ex hac ratione dici potest antiquissimo illo *Antiocheno Concilio* celebrato circa annum Domini CCLXIII. strictissime prohiberi ne quis Episcopus etiam in extremis sit constitutus nominet vel designet successorem, sed seruetur ius ecclesiasticum, vt eligatur dignus cum Synodo iudicio Episcoporum, & electione clericorum, quibus verbis ostendit non contineri ibi nouam prohibitionem, sed iam antea ab Ecclesia, Summoque eius Capite Romano Pontifice hanc potestatem eligendi datam esse Clero.

41 Ad illud vero de *beato Valerio*, *Dino Augustino*, atque alijs, qui sibi successores elegerunt, respondent multi similiter ex concessione Romani Pontificis factum fuisse, quod innuit *Fr. Ludovic. dist. loco* ibi, *Beatus Valerius* facultatem obtinuit, vt cum sibi coadiutorem haberet: sed diuinatio est, cum ex dictis planum sit sine aliqua Papæ auctoritate factum, & ideo *Augustinum* doluisse. Melius igitur respondebis constare ex dist. epist. 110. *Dino Augustino* neque ipsum, neque *Valerium*, neque *Seuerum* sibi solos successores elegerunt, sed potius Clero, & populo proposuisse personas, quas tanto munere dignas iudicabat, populumque & clerum per acclamationem consensisse, & eo modo elegerunt, iuxta formam, & modum illis temporibus ab ipso Summo Pontifice permissum, de quo supra. Quod quidem non prohiberi in dictis Concilijs patet ex ipsorum verbis, quæ referuntur in cap. Episcopos 1. & 2. 8. quest. 1. ibi enim postquam constituunt non licere Episcopo in vita sibi successorem constituere, addunt limitationem, nisi cum consilio, & iudicio Episcoporum, & clericorum, qui post obitum potestatem haberent eligendi, consonat cap. plerique eadem causa, & quest. ibi, sed populi gratificatio pro populi habeatur assensu, quibus significatur improbari morem, vt solus Episcopus successorem sibi eligeret, non vero si populi accederet consensus: hæc videtur etiam ratio quare *beatus Augustinus* in dist. epist. sapè ac sapius repetit designationi *Heradij*, quem sibi successorem nominauit post obitum populum multis repetitis vicibus acclamasse, & quare exultat populum *Mileuitanum* cum pace accepisse successorem, quem sibi *Seuerus* designauit.

42 Ad illud vero, quo præcipue mouentur, quod nulla lex Diuina reperitur, quæ Episcopis prohibeat successorem designare; respondetur constare lege Diuina hanc potestatem assumendi Episcopos ad solum Pontificem immediatè pertinere, vel ad eos, quibus concesserit, vt iam comprobauimus, ac subinde ne hoc possint Episcopi non oportet dare legem, quæ prohibeat,

seque possint, oportet dare legem, quæ id concedat, iuxta naturam edicti permissorij, de quo Doctores per tex. ibi in l. cum Prator vers. iudicem. ff. de iudicij, & in l. necnon 28. in princip. vers. quod eis. ff. ex quibus causis maiores.

43 Ex facto autem, & exemplo Diui Petri inefficax est argumentum, quia beatus Petrus à Christo Domino, & ante, & post mortem familiarissimè instructus, ita erat Spiritu Sancto plenus, vt in electione Clementis minimè falli poterit, non ita autem certum erat omnes alios Petri successores tales futuros, vnde de Petro ad alios non recte infertur: deinde ex ipsa historia, quam refert tex. in d. cap. si Petrus cum seq. 8. quest. 1. constat Petrum non solum elegisse Clementem, sed in presentia totius Ecclesiæ, ita de consensu plebis, & Cleri. Tertio quia Clemens ipse cernens exemplum hoc perniciosum fore, vt ostenderet Pontificem non debere sibi successorem eligere, Papatui renuntiavit, Petroque immediatè successit Linus, & deinde Cletus, & post ipsos Clemens, notauit gloss. in dist. cap. si Petrus, & Card. Turcremat. ibi, & de potestate Ecclesiæ lib. 2. cap. si vers. nec oberit, prosequitur latissimè Card. Jacobac. de Concilijs lib. 10. artic. 7. in solutione 11. argumenti pagin. 734. Ioannes Driandus de libertate Christiana lib. 1. cap. 3. ad finem, quamuis post alios contradicant Mendozæ quest. 4. scholastica §. 9. vers. 4. Omfr. Pavin. de Primatu Petri p. 3. c. 2. d. iussione 1. pag. 211.

S Y M M A R I U M.

- 1 Electus Episcopus intra tres menses post consensum electioni de se celebratæ præstitum confirmationem electionis ipsius petere debet.
- 2 Menses quando sunt numerandi à die alicuius actus computantur secundum quod occurrunt in Calendario.
- 3 Electus si intra tres menses confirmationem non petat, ius quod ex electione acquirit, amittit.
- 4 Electionis confirmationem an petens amicus sine mandato electum à pena excuset, ostenditur.
- 5 Electus à Superiore, cui subijcitur, confirmationem, sed melius à sede Apost. de iure antiquo petere debebat.
- 6 Electionis Episcoporum confirmatio iuxta formam iurisiam ab aula recessit.
- 7 Episcopus confirmatus, quamuis nondum consecratus quæ agere possit.
- 8 Collatio facta à Summo Pont. ad Episcop. dignitatem habet vim electionis, nominationis, & confirmationis.
- 9 Episcopus si velit ea, quæ sunt iurisdictionis exercere, debet obtinere literas Apostolicas sine quibus nec admitti, & recipi, tanquam Episcopus, nec possessionem Ecclesiæ sibi collatæ consequi potest.
- 10 Capitulum an possit Episcopo contradicente administrare Episcopatum, tanquam sedes vacet, eo quod litteræ prouisionis intra tempus assignatum non fuerint offensæ remissæ.
- 11 Monachus licet efficiatur Episcopus, non tamen desinit esse Monachus.
- 12 Monachus factus Episcopus à tribus votis substantia libus non est solutus.
- 13 Declaratur tex. in cap. 1. 13. q. 1.

14 Monachus factus Episcopus an sit solutus à ieiunij Religionis, ostenditur.

15 Monachus factus Episcopus ab onere recitandi Officium propriæ Religionis liberatur.

16 Regulares ex Prædicatorum Ordine ad Episcopalem dignitatem assumpti, tenentur ante consecrationem liberos, & bona Ordini relinquere.

17 Habitum Monasticum non amittit Monachus factus Episcopus.

18 Monachus Episcopus factus renuntians Episcopatu, antequam ad Monasterium reuertere, ostenditur.

DE CONFIRMATIONE, qua Episcopus electus confirmatur.

C A P. IIII.

ELECTVS Episcopus intra tres menses post consensum electioni de se celebratæ præstitum, confirmationem electionis ipsius petere debet, vt probat tex. in cap. quam sit, de electione.

lib. 6. Menoch. de arbitr. casu 477. Azor. institution. moral. par. 2. lib. 3. cap. 29. quest. 10.

2 Qui quidem tres menses computari debent, prout in Calendario occurrunt, quando enim lex vel statutum concedens mensem disponit à quo tempore mensis incipit, vt à die electionis, vel à die per iudicem assignanda, tunc accipitur mensis secundum quod occurrat in Calendario, & quod ex vno mense deficit accipitur de sequenti, gloss. verbo mensem in d. cap. sit, Menoch. de arbitr. casu 50. n. 21. Sanchez de Matrim. lib. 2. disput. 24. num. 15. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 11. num. 7. Nicol. Garcia de benefic. par. 10. cap. 2. n. 42. & seq.

3 Si intra prædictos tres menses electus Episcopus confirmationem non petat, ius, si quod ex electione acquisierat, amittit, & electio penitus est inanis, etiam si postea consensum præster electus, vt notat gloss. per tex. ibi in d. cap. quam sit, satis tamen erit si electi amicus eius nomine confirmationem petat sine mandato, modo electus raturum habeat infra illos tres menses gloss. verbo petere ibi, sed pone quod amicus, in d. cap. quam sit, Tiragu. de penis tempor. causa 22. num. 37. Azor. d. cap. 29. quest. 11.

4 Quia rati habitio omnino fieri debet intra terminum datum ad acceptandum Cou. variar. lib. 3. cap. 16. num. 5.

5 A Superiore, qui subijcitur, debet de iure communi antiquo Episcopus electus confirmationem petere, cap. quoniam 120. à tit. cap. cum electus 32. de elect. cap. cupientes, in princ. per locum ab speciali, eod. tit. lib. 6. Biaz. in direct. election. part. 3. cap. 43. numero 6. Corraf. de sacerdot. par. 2. cap. 4. à numero 3. Selu. de benefic. part. 2. quest. 22. num. 1. Mandagot. de electione noui Prelati cap. 56. Petr. Gregor. ad tit. de electione cap. 19. à numero 10. Sed de eodem iure communi huiusmodi confirmationem à Sede Apostolica esse petendam probat tex. in cap. cum Ecclesia Sutrina, ibi, petentes ipsam electionem à Sede Apostolica confirmari, de causa possess. & propriet. Verum Cardin. Imola, & Rep. numero sextu